

เรื่อง

ป้าพาทย์ไทย ป้าพาทย์มอญ ป้าพาทย์ชวา

มนตรี ตราโมท เรียบเรียง

ตีพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฉลองนิทรรศการ

นายชน ดุริยประณีต

เมื่อออก ๓๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ณ เมรุวัดสังเวชวิศยาราม

ไม่เคยมีเรื่องต่อให้คิดเห็นไปว่า นายชน ตรีขประณีต เป็น
 คนเห็นแก่ได้หรือเอาเปรียบเพื่อนฝูงหรืองานเลย คง
 จะเป็นคนขงยเห็นประการหนึ่ง จึงเป็นที่รักใคร่ของเพื่อน
 ข้าราชการและเพื่อนคิดกันไป มรณกรรมของนายชน
 ตรีขประณีต ย่อมก่อให้เกิดความเสียตายเป็น
 ชนมาก

ขออำนาจกุศลผลบุญที่พวกเราทั้งหลายได้ร่วมกันชวน
 ช่วยและบำเพ็ญในโอกาสทำกรณยานิกจัน จึงขานวย
 ผลดีมีฤทธิ์แก่นายชน ตรีขประณีต โดยศรแก่ศิวด้วย
 ในอัมพรายภาพ เทอญ.

ธนิต ชัยโพธิ์

กองการสังคีต

กรมศิลปากร

๒๑ มีนาคม ๒๔๖๑

นายชนัน คุริยประณีต

ชาตะ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗

มรณะ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๘๖

ประวัติ

นายชน ดุริยประณีต

นายชน ดุริยประณีต เกิดเมื่อวันท & พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๕๗ ณ ตำบลบางลำภวน อำเภอพระนคร จังหวัด
พระนคร เป็นบุตรคนท & ของนายสุข และนางแถม
ดุริยประณีต เมื่อเจริญวัยได้เข้าเรียนหนังสือไทยที่ โรงเรียน
แพทยศึกษา เนื่องด้วยวงศ์ตระกูลถึงฝ่ายบิดาและมารดา
ดำเนินอาชีพในทางบรรณแพทย์ มุ่งบำเพ็ญประจำอยู่
กับบ้าน นายชน ดุริยประณีต จึงนับว่าเกิดและโตขึ้นใน
วงแพทย์แท้ ๆ เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นการแปลกอย่างใด ที่
นายชนฯ จะมั่งคั่งร่ำรวยในการศึกษาทางดุริยางคศิลป์มาตั้งแต่
เด็ก ๆ พออายุย่างเข้า ๑๓ ปีใน พ.ศ. ๒๔๖๘ เจ้าพระยา
วรพงศ์พัฒน เสนาบดีกระทรวงวัง ใ้รับเขาวงกตเขาสกหัด
โขน ตะคอน ดนตรี บำเพ็ญ ในกรมบำนแพทย์และ โขนหอดวง
ตั้งกตกระทรวงวัง เพิ่มเติมข้าราชการที่รับทอดมาจากกรม
มหาดพิ นายชนก็ได้เข้ารับราชการในกรมพดด้วย ตั้งแต่

๒๘
 วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘ นน โดยได้รับเงินเดือน ๆ ละ
 ๑๕ บาท ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๕๘๐ ได้โอนกิจการฝ่ายโขน
 ตะลอมดนตรีบพาทย์ จากกระทรวงวังมาชกกรมศิลปากร
 นายชนก โอนมาอยู่แผนกคีรียงคไทย กรมศิลปากร ด้วย
 และก็ได้รับราชการประจำอยู่ในแผนกนี้ต่อมาจนตลอดชีวิต
 ครบสุดท้ายได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๖๐ บาท

นายชนก ตรียประณีต แต่งงานกับ น.ส. จิตรา ไชตมัย
 บุตรพระยานนทวงของ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๕ มีบุตรด้วยกัน
 ๓ คน คือ

- นายชูใจ ตรียประณีต
- นายฉมช่าย ตรียประณีต
- นายวิชา ตรียประณีต

ต่อมา นายชนกได้อุปถัมภ์ ณ พัทธสีมาวัดสังฆะเขตวัดศุภาราม
 เมื่อ พ.ศ. ๒๕๘๒ พรรษาหนึ่ง แดงดาดักขามทอออกมาด้วย
 ราชการตามเดิม

โดยปรกตนายชนกเป็นผูกหมความโอบอ้อมอารีต่อญาติมิตร
 ทวไป มีนิสัยใจคอสุ่มเยือกเย็นรณเรงอยู่ตลอดจดเวลา แม้

ในขณะที่หมเหตุนหน้าขระทองยเหงา และมีความกตญเ
 กตต่อตชอผมอปกครองนข่างมณฑล ตั้งทนายชนรกแบนชอจ
 ศึกใจกชอชวธากรยงคตป ได้อุตตำพยยามมกลุ่นตนเอง
 แดะก็กษาทาความรูเพมเติมออยู่เสมอ โดยเฉพาะตำ
 บัพพาทยไทย บัพพาทยมอญ แดะบัพพาทยชว เปนสิ่งท่งนใจมาก
 แมมมอจะไมองเบนเอก แดกนบควมความรูในหตถวธา
 พชควดเคยอ ทงเบบฝทมควมคตเบตยนแรงอให้เกวหนา
 อยู่เต็มช เมอภวกรจะรายเตยงคไคเจเรญกวางชวองรน นายชน
 กไครวบรวมคตเป็นคณะทวกรตั้งกระจ่ายเตยง ชื่อว "คณะ
 คตปครยงค" ซึ่งทพทไครับช่วงควมคตอมาจนบตน
 นายชนไดบวชกระเถวกระแสงะด้วยโรคคบพการมาตงแก
 เดชนกรกฏาคม ๒๕๔๐ ทวกรบวชทรวตงเบบถวคบ จนอง
 วนท ๓๘ ตั้งหาคม ๒๕๔๐ กถงแกกรวมด้วยโรคณม รวม
 ควมว นายชน ควประณต เป็นควกรยงคคตมันแทน
 ฐทงทอทศตนให้แกคตปจนองอวตำนแห่งชวต.

บทพากย์ไทย

เครื่องบรรเลง สำหรับกล่อมอารมณ์ให้ชุ่มชื่นเพ็ดเพ็ด
เร้าใจให้สั่นก่นนามว่าเร้ง หรือพาใจให้เกิดอารมณ์ไปต่าง ๆ
นม ย่อมเบญทรได้กนอยแด่ดวง ม่าระจำชุกกับมนุษย์ทุก
ชาติทุกภาษาแมกระทงคนบาคนตศยไว้ชารชชรม กขงม
เครื่องบรรเลงประจำหมู่คณะของตน เห็นได้จากเครื่องบรรเลง
หรือที่เราเรียกกันว่าดนตรี น เบนทงประจำชวตมมนุษย์
ทงโตก หากแต่ความชำนาญในการสร้างรตสร้าง ความเห็นค
เห็นงาม ความรู้สึกไพเราะไรรสของเสียง มีแตกต่างกัน
ไปตามสัญชาติภูมิกาน แะนิสัยใจคชของหมู่คณะน ๆ
เครื่องดนตรีกต ทานกตเพลงกต กระจบรองแะบรรเลงกต
จึงได้ผิดแะกแตกต่างกันไปตามความนิยมน ๆ โดยเฉพาะ
การดนตรีชงไทย กตงจะโตมมาแะกตงแะบรรพกต สมัย
ทชในชาติยังไมม่ความเจริญ แต่เมชความเจริญในทาง

* ที่ลกถว่าคนตว่หมายถึงเพียงวงบรรเลงที่ช้เครื่องมีสายเป็นประธาน
เท่านั้น แต่คำนี้ได้ใช้ล้นจนตต โดยทมเย็งถึงเครื่องบรรเลงทว ๆ ไป จึงขอ
ใช้ไปตามที่เจ้าใจกัน

จิตใจ ทางความรู้ ไตงอกงามขึ้น การดนตรี และเครื่อง
 อุปกรณ์เจริญมาเป็นลำดับจนถึงสมัยนี้ ในสมัยปัจจุบัน
 นี้อาจจะได้เห็น หรือได้ยินชื่อเสียงของวงดนตรีไทย
 หลากอย่างต่างกัน จนแทบจะไม่ทราบว่ามีวงชนิดใดบ้าง
 แต่หากได้รู้หลักของวงดนตรี ที่แบบแผนแน่นอนแล้ว
 ถึงแม้จะเป็นเพียงนกฟง ก็ย่อมจะเข้าใจถึงวงนั้น ๆ ได้ดี

วงดนตรีไทยถือแบบแผนบรรเลงกันอยู่ในสมัย
 ปัจจุบัน มีอยู่ ๓ ชนิดเท่านั้น คือ วงมโหรี วงเครื่องสาย
 และวงมโหรี ในวงดนตรีทั้ง ๓ ชนิดทุกตัวนั้น อาจแตกแยก
 ออกตามขนาดวง หรือเครื่องผสมพิเศษได้อีกหลายอย่าง
 ในตอนแรกนั้น จะกล่าวแต่เฉพาะวงมโหรีก่อน เพราะ
 มโหรีเป็นวงที่มั่นคงฐาน สามารถแสดงอารมณ์ต่าง ๆ
 ได้มากกว่าวงดนตรีชนิดอื่น จึงอยู่ คำว่ามโหรีนทาน
 ทั้งหลายคงจะได้ยินอยู่ติดกัน เหมือนหนญาปากคอก แต่ว่า
 หนญาปากคอกนั้นแหละ ถ้าไม่ไร่นกปฏิบัติแล้ว ก็หาทราบ
 ได้ก่นชัดแจ้งไม่ เท่าที่ได้อินอยู่บ่อย ๆ เพียงเรียก "มโหรี
 นางหงส์" ก็มักจะเข้าใจกันว่าหมายถึงวงมโหรี ซึ่ง

ของเบญจโค้งชน คงอยู่ข้างหนานน ทจริงเป็นความเข้าใจ
 ทศตมต คงนเบตนน เพราะถนน ถ้าเราเบนไทย ไม่วจก
 หนญาปากคอกของไทย ปลัดขกให้ ชาวหมกคอกมาชมมรส
 วรรต มากกว่าชาวในออก ถมเบนซึ่งทนาเสียดายเบนอนมาก
 ชาวเจาเห็นคงน ึ่งชชมาเวรงบพาทยจนมากถาว กชน
 เรืองชน ๆ

บพาทย กช วงบริเวรงทประกอบคองระนาดแตรของ
 กบเครองชปกรณตาง ๆ ทางสัมมยเรียกวาพณพาทย เพราะ
 ถอตามตานานทมพณเบตนกกาเฟศ หรือชนพณเบนประชาน
 มาในสัมมยหลัง ๆ น เรียกวาบพาทย เพราะมเบนประชาน
 ของวง แมงทไมผลสัมตงยบพาทยเบนวงทมระนาดมของ
 เถว ถคงเรียกวาบพาทยตงน

บพาทยมทอเรียกตามปริมาณของเครองคองสัมมยในวง
 ได้ ๓ ขนาด คือ บพาทยเครองหา บพาทยเครองกุ และ
 บพาทยเครองใหญ่

บพาทยเครองหา มเครองบริเวรงทต่ำคณ ๕ อย่าง
 คือ ๓. ปโน ๒. ระนาดเอก ๓. ช้องวงใหญ่ ๔. ตะโพน

บพาทยเครื่องค มเครื่องบรรเลงทุกอย่างทมอยู่ในวง
 เครื่องห้า แต่เพิ่มสิ่งต่าง ๆ ใหม่เบญจกุ ๆ ขน ได้แก่ ๑. บินอก
 (ถ่มขนไม่ค่อยใช้กัน) ๒. ระนาดทม ๓. ซ้องวงเด็ก และ
 ๔. ฉาบเด็ก ส่วนตะโพนกบกดองเบนของคักน้อยแล้ว จึง
 ไม่ค่อยเพิ่มสิ่งอื่น การเพิ่มเครื่องบรรเลงอย่างนี้ มิใช่ดีก็
 แต่หาใหม่รูปร่างระฆังคล้ายคดงเบนคักแทนน ผู้คิดเพิ่ม
 เติมจะตองคดงเสียง ของสิ่งทเพิ่มใหม่ใหม่เสียง สอดคดง
 ประดั่มประดั่ม และตดเสียงกนตามหลกทวชาของตนครด้วย
 วงบพาทยเครื่องค เกิดชนในรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตน
 โกสินทร์

บพาทยเครื่องใหญ่ มเครื่องบรรเลงอย่างบพาทยเครื่องค
 ครอบถวน แต่เพิ่มเครื่องบรรเลงอกบางอย่าง คือ ๑. ระนาด
 เอกเหล็กหรือทอง ๒. ระนาดทมเหล็ก ๓. ฉาบใหญ่และ
 ๔. โหม่ง การทวงบพาทยวฒนาการมาเบนเครื่องใหญ่
 กเพงมชนในสมัยรัชกาลที่ ๔ ในรัชกาลนี้ ปรากฏว่าการ
 ตนครประเภทบพาทยได้รบความนิยมมาก บรรดาเจ้านาย
 และขุนนางผู้ใหญ่ต่างก็มีวงบพาทย และทำนบำรุงประกวด

ประชาชนอยู่มากมาย และเนื่องจากในรัชกาลนี้ ทศตอกม
 ฝรั่งต่างประเทศอยู่มาก เครื่องบรรเลงที่เพิ่มเติมในรัชกาล
 นี้ จึงสนใจมเตยนี้เลี้ยงไปในทางฝรั่ง เฉพาะระนาดเหล็ก
 หรือระนาดทองนั้น จะเป็นผู้ใดคิดเพิ่มชนท้าวทวามแนชต์ไม่
 แน่กคงเป็นเจ้านายเจ้าของวงบพาทย์ของคโคงคหนึ่งคน
 ชื่อระนาดท่มเหล็กนั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า
 กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงยืนยันว่า "ท่มเหล็ก ได้
 ทวามแนชต์ทีเดียวว่า พระบาทสมเด็จพระบรมเชลาเจ้าอยู่หัว
 ทรงพระราชนิพนธ์เพิ่มชน ท้ายทศตอกมาจากทบเพลงฝรั่งอย่าง
 เป็นเครื่องเชยทวดเหล็ก" ในพระชนมระนาดทองเหล็กของฝรั่ง
 อย่างทมรูปคล้ายท่มเหล็กยังมีใครเคยเข้ามาปรากฏในเมืองไทย
 จึงเป็นเครื่องช้ให้เห็นได้อย่างหนึ่งว่า นักประคิษฐคดีปณ
 ธิอาจไม่ดองเขาอย่างกันเคย ก็อาจสร้างสรรคแบบรูปทอง
 กันได้

วงบพาทย์ท่มเหล็กของไทยมีอยู่ตามขนาดเท่านั้น แต่
 ยังแยกออกไปโดยผู้ตมเครื่องบรรเลงหรือเครื่องอุปกรณให้
 เกิดเป็นชื่อเรียกแตกต่างออกไปอีกได้ เช่นบพาทย์นางหงส์
 และบพาทย์คกตาบรพ เป็นต้น

บพาทย์นางหงส์ มตกษณการผล่มวงตงน กอนทระ
 กตาวถการผล่มวง ซอกตาวถคาวานางหงส์ให้เขาใจเดี่ย
 กอน คาวานางหงส์เบนรชอเพลงเรองหนง ตำหรับบชวา
 ชงมเพลงพราหมณเกบทอแหวน เบนเพลงแรก แลวเรยง
 ต้าตบตอไปอ๊กหลายเพลง เพลงเรองนางหงส์น ไร่เฉพาะ
 ประ โคมศพเท่านั้น และใการบรเวงเพลงเรองนางหงส์น
 ไนตมัยโบราณ ชงเบดิยนจกบชวชตาเคยวมาเบนบพาทย์
 ทงวงกยง ไร่กตชงทตคต้งมอพรอชม ๆ กัน (ตง ครม ๆ
 ครม ๆ) เบนเครชงประกอบจกทระ ตอมาแม่บรเวงตว
 บพาทย์ทงวง ชงเคย ไร่กตชงทตคเบดิยนเบน ไร่กตชงมตาย
 แทน แต่คง ไร่หนาทม "ครม ๆ ครม ๆ" อยงกตชงทตค
 เบนแบมณมม เรยทชอหนาทบวาทหนาทบนางหงส์ มาใ
 ต้มยทง ๆ น ความเบอหนายทจจะตองบรเวงช่าช่าทอชยแต่
 เพลงเรองนางหงส์ แลวมหนาทบประจำชยอยางเคยว จง
 เบดิยนแบงการบรเวง โดย ไร่เพลงนางหงส์แต่ตอนตน
 แลวทอชกเพลงตาง ๆ ตอไป มีเพลงเรวและตลชคชนเพลง
 ภาษาดาง ๆ เบนการต้งนุกต้งนानไปทเคยว แต่กตชงเรยกการ

บรรดางานที่คนงานทางใต้ ต้องจับพาทย์ที่ไซบรรดางาน
 นางหงส์นั้น ก็เหมือนดังจับพาทย์ที่กดตามงแตรทุกอย่าง
 จะเบบเครื่องห้า เครื่องคู่ หรือเครื่องใหญ่ก็แตรแต่ความ
 ประสงค์ เบบแต่ใช้บรรดาเทมปีในแตรเบบอื่น และต้องม
 กดองมดบาย (รูปเหมือนกดองแขก แต่สายโยงแรงเสียงเบบ
 หงษ์และศตด้วยไม้อ้อ ๆ) เบบเครื่องประกอบจังหวะ แทน
 ตะโพนแตรกดองทุก

บพาทย์ดกดตามบรรพ เหน้จะมีหลายท่วงทพอเห็นหรือ
 โดยนคาวา "บพาทย์ดกดตามบรรพ" เขาแตร จะต้องนคาวา
 เบบบพาทย์ของงเกาแตรกดจำปรมปราทเดย เพราะคาวา
 ดกดตามบรรพ พจนานภรมดบมราชบณคหิตยลคานแปดไควา
 นวนดกด ความเขาใจคาคกดตามบรรพดงน ถาเบบในทอนน
 เบบอนนคคอง แมพระราชพชอนทราภเชกในภฏมณเทยรบาด
 แดะถาวเดนรภนาคคกดตามบรรพดงนโตเคยมในรัชภาด
 ดมเดจพระรามาชบคท ๒ แห่งกรงศรีอยุธยา เมษ พ.ศ.
 ๒๐๐๗ นน ก็เบบการนารองราชอนเบบเรองเกาเกมาแตรดง
 ษงนบว่าตรงกบความหมยทกดตามงแตร แต่คาวาคค
 คตามบรรพทมาคคทายคาวาบพาทย์ อนททาให้เบบชอเฉพาะชอง

องค์กรแพทย์ชนตหนองชนน หาได้มีความหมายตั้งนั้นไม่ เพราะ
 ชื่อขององค์กรแพทย์ชนเกิดจากชื่อของถาวร แฉ่งตง ตะคอนแบบหนอง
 แฉ่งชื่อของตะคอนแบบหนักเกิดมาจากชื่อของ โรงตะคอนชก
 ตอหนอง ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตัวรง-
 ราชานุภาพ ทรงประทานอธิบายไว้ว่า "พ.ศ. ๒๔๓๕ เจ้า
 พระยาเทเวศร์ฯ ไปยุโรป ไปเห็นตะคอนชกประราทฝรั่งเดิน
 ชอบคิดใจ ถัดต่อมาทอดชวนให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศฯ
 ทรงช่วยรวมมอกลูกคชาน ขยายการเดินตะคอนให้เป็นอย่าง
 ชกประราทไทย ถัดตกลงกัน เจ้าพระยาเทเวศร์ฯ จึงให้สร้างโรง
 ตะคอนชนใหม่ในบ้านของท่าน ทางริมถนนสุขุมวิท ให้
 เรียกชื่อว่า "โรงตะคอนตักคำบรพ" โดยประสงค์จะใช้คำว่า
 "ตักคำบรพ" นั้น เป็นชื่อคณะตะคอน มิให้เรียกกันว่า
 "ตะคอนเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ" อย่างแต่ก่อน (เพราะแต่ก่อน
 ใคร ๆ ก็เรียกกันว่า ตะคอนเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ และ โรง
 ตะคอนเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ) แต่ชื่อนั้นเกิดขึ้นพร้อมกบเดิน
 ตะคอนไทยเป็นอย่างใหม่ คนทั้งหลายจึงเอาชื่อคณะ (และ
 ชื่อโรงตะคอน) ไปเรียกกันเป็นชื่อตะคอนที่เดินอย่างชกประรา

ว่า "ตะคอนตักข้าวสวย" คิดต่อมา ตะคอนตักข้าวสวย
แรกเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๔๒ ในกาารรับแขกเมืองซึ่งเข้ามาเฝ้า
ในนั้น"

ตะคอนแบบที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรม
พระยานริศรานุวัดติวงศ์ ได้ทรงร่วมกับท่านเจ้าพระยาเทเวศร์
วงศ์ถาวร (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) คิดปรับปรุงขึ้นใหม่
ในขณะนั้น จึงได้รับชื่อมาจากโรงตะคอนแต่ละคนว่าตะคอน
ตักข้าวสวย และในการปรับปรุงตะคอนที่เรียกว่าตักข้าวสวย
ครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ได้ทรงคิดสม
วงศ์พาทย์สำหรับประกอบการเล่นตะคอนขึ้นใหม่ด้วย โดย
เลือกใช้แต่เครื่องทมิเพียงเย็นนุ่มพุด เช่นใหม่แต่ระนาดเอก
(ตัดด้วยไม้นวม) ระนาดทมิไม้ ระนาดทมิเหล็ก มีแต่ฆ้องใหญ่
วงเดียว (ไม้นวมของเล็ก) เพิ่มซออู้และซอด้วงเข้าประกอบ
กลองหน้าไซตะโพน ๒ ลูก ตกลงหน้าคันทนกลองทัด ตั้ง
สำคัญออกอย่างถกซอ ทรงเห็นว่าใหม่ทั้งหมดตามจริงหว่าน ขอม
ต้อยเพียงเดียว ไม่ว่าท่านองเพลงจะไปตกเสียงไหน จึงทรง
คิดเอาฆ้องหุ่ย ๘ ลูก เทียบเสียงให้สูงต่ำเรียงลำดับกัน คือ

ไปตามเสียงเพลง ซึ่งนับว่าเป็นวงบพาทย์ทนมความไพเราะ
น่าฟัง เหมาะสมกับการแต่งละครคอนแบบอย่างดี ด้วยเทศน์
วงบพาทย์ที่ไพเราะสดชื่น สำหรับประกอบการแต่งละคร
ดึกดาบรพ จึงได้มีขนานนามว่า "บพาทย์ดึกดาบรพ"
ไปตามชื่อของละครนอกชนิดหนึ่ง กล่าวคือดึกดาบรพใน
ครั้งใดมีความหมายว่า เกาแก้ว หรือนมมาน อย่างความหมาย
ที่เขาใจกันในท้องถิ่น แต่เป็นชื่อของโรงละครคอน ละครดึกดาบรพ
แบบการแต่งละครอย่างหนึ่ง และวงบพาทย์ทนมเครื่องผสม
อย่างหนึ่ง

การใช้ไม้นวมตรีภาค และผสมด้วยซออู้และซอด้วง ได้
รับความนิยมแพร่หลายออกมาใช้ในวงบพาทย์ต่างหมู่ต่อไป
แม้ได้จัดวงอย่างบพาทย์ดึกดาบรพ หากว่าการบรรเลง
นั้นอยู่ภายในอาคารอันมั่งคั่งของมาก หรือว่าต้องการให้
การบรรเลงนั้นเสียงเขือกเขินมนนวด ไม่ต้องการความ
ออกทกครึกโครม ก็มักใช้ไม้นวมตรีภาคเอก ซึ่งใช้
ซออู้และซอด้วงแทนนี้ ไม่ว่าจะเป็นในวงบพาทย์เครื่องห้า
เครื่องคู่ หรือเครื่องใหญ่ เช่นการบรรเลงหน้าเวทีระหว่าง

บัดฉากรการแต่งตระคอนพูด และประกอบการแต่งตระคอน
 ของเบ็นตน จึงได้นำประจำวงชนนอกอย่างหนึ่งว่า
 "บัพทโยไมนอม" แม้การแต่งตระคอนนอกของกรมคีตปากร
 ณ โรงคีตปากร ก็ได้ปฏิบัติอยู่เดฉาน ถึงแม้จะทราบอยู่
 ฉากรการแต่งตระคอนนอกนั้น ในโบราณใช้บัพทโยไมนอม
 และประกอบด้วยบัพ แต่ด้วยการแต่งตระคอนนอกของกรม
 คีตปากรก็ได้ปรับปรุงจนแต่งขึ้น ได้เปลี่ยนแปลงไปจาก
 ส่วรณมาก เช่นมทงการร้องคตดนตรี พุดพร้อม ๆ กับการ
 บรรเลงคตตรี และอื่น ๆ อีกหลายประการ บัพทโยไมนอมของ
 ปรับปรุงจนให้เหมาะกบฉากรการแต่งที่ปรับปรุงจนใหม่ไป
 ด้วย โดยใช้บัพทโยไมนอมคงกตาดเดฉานเหมือนกัน นอก
 จากตอนใดทมิเพลงเฉพาะเจาะจงว่าจะต้องใช้ เช่นนยฉาย
 หรือตระหมา จึงจะใช้บัพทโยไมนอมให้เหมาะแก่เพลงนั้น
 โดยเฉพาะเท่านั้น

บุพพาทย์มอญ

บรรดาชาติต่าง ๆ ในทวีปเอเชียตอนทมิฬอากาศค่อนข้าง
 ร้อนหนักเหมือนวายุจรเมฆของบรรพตอยู่ในจำพวกบุพพาทย์แทบ
 จะทุกชาติ เช่น อินเตย พม่า มอญ ซวา ไทย และ เขมร ถิ่น
 แดงบุพพาทย์ทองนั้น ถ้าจะกล่าวตามลักษณะของเครื่องบรรพต
 ที่เรียกบุพพาทย์ ประกอบกับบรรพตชาติของกรมประเทศ ถิ่น
 จะเบนด้วยเพี้ยนแก่นคณัน ชดมธัมมบรรณไปด้วยพฤษชาติ
 ซึ่งนามนบนวดลัทธิวงเครื่องบรรพตชนคนโตมาก และอีก
 ประการหนึ่งก็ด้วยการเขาสยงซึ่งกันและกัน อันเป็นไปตาม
 ขบวนการวิวัฒนาการของชาติมนุษย์แห่งหนึ่ง แต่การเขาสยงกันนั้น
 มิใช่หมายความว่าจจะหันเหถึงกัน ๆ ไปได้ โดยคงรูปลักษณะ
 และส่วนดีดั่งทองม้วน หวนมีได้ การที่จะเห็นงามในรูปร่างกต
 เสียงกต วชิรบุบผกต ชาติหนึ่งก็ย่อมมีจุดแข็งและความคด
 ความเห็นกันไม่คนละแรงคนละมุม เพราะฉะนั้น การเขาสยง
 หรือเขยื้อนแบบกันนั้น ก็คงหมายถึงแต่เพียงเขยื้อนความคดขน
 คดของสิ่งนั้น ๆ เท่านั้น ส่วนรูปร่าง เสียง และวชิรก็ยังไม่มค
 แก่ถึงนั้นอาจพลิกแปรได้ แก่ใช้ไปความที่เห็นงามตามนัย

ของชาตินั้น ๆ นอกจากชาตินั้น ๆ จะมندی รัดอกความงาม
 ในทางตา หู และจิตใจ คล้ายคลึงกัน หรือมีสัญญาชาติญาณ
 อันแสดงว่าได้สืบสายโลหิตรวมเชื้อชาติกันมา ก็อาจบังเกิด
 ความพอใจ และนำส่งนโนไปใช้โดยคงรูปเดิม ก็เป็นไปได้เหมือน
 กัน อันเครื่องดนตรีกลด เพลงดนตรีกลด เบเนแซงหงของ
 วัฒนธรรมประจำชาติ เมื่อผู้ใดได้เห็นหรือได้ยินย่อมรู้ได้
 โดยสัญญัตถกษณาแบบของชาตินั้นชาติหนึ่ง หากชนชาติใดมี
 จิตใจเข้มแข็งในการรักษาวัฒนธรรมประจำชาติ ชาตินั้น
 ย่อมอยู่ยงคงทน แม้วาชนชาตินั้นจะไร้ประเทศ แต่เมื่อ
 ยืนหยัดในวัฒนธรรมประจำชาติมั่นคงอยู่ ชาติก็จะยังคงมี
 อยู่ในโลกต่อไปได้ โดยไม่ต้องมีประเทศ

มอญเป็นชาติหนึ่ง ที่ยึดถาวรวัฒนธรรมประจำชาติมั่นคง
 ไม่ว่าภาษาพูดหรือประเพณีค่านิยมและคตินิยม มอญเคร่งครัด
 ในการปฏิบัติต่อบุคคลกันแบบชน ๆ มาไม่มาชาติสาย แม้เวदान
 หงต่างดัดอันเคยเป็นราชธานีกรุง ไทจีนของมอญตลอดจนราช
 อาณาจักร จะได้สูญสลายไปจากชาติมอญมาแต่เดิเป็นเวदान
 นานเพียงไร แต่มอญไปอยู่ที่ไหน ก็ยึดถาวรวัฒนธรรมประจำ
 ชาติของตนเป็นหัวใจปฏิบัติอยู่ทุกชน ชาติมอญจึงยังมีได้สูญ

ไปจากโลกเหมือนกับประเทศของเขาที่สูญไป หากโลกยัง
 หมุนเวียนกันอยู่ต่อไปตราบดี วันหนึ่งข้างหน้า หากมอญมี
 โอกาสหากตงประเทศชนไต ชาติมอญก็จะฟื้นคืนชีพแบบ
 มอญชนดั้งเดิม ซึ่งต่างกับบางชาติที่สูญไปแต่ต้อง
 ประเทศและชาติ เพราะชาตินั้น ๆ ไม่สนใจในการรักษา
 วัฒนธรรมประจำชาติ ใส่ใจแต่ในวัฒนธรรมของชาติชน
 เมอเอกราชของประเทศสูญไป เขกราชทางจิตใจในความ
 เป็นชาติของแต่ละคนก็สูญไปด้วย เมื่อนั้นสิ่งชั่วของประเทศ
 และชาติ

กล่าวโดยเฉพาะชาติมอญที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทย ถ้า
 จะตรวจดูตามประวัติศาสตร์กรมหลายครั้งหลายหน และโดย
 มากพระมหากษัตริย์ของไทยก็ได้พระราชทานพระบรมราชา
 นุเคราะห์แก่ชาวมอญเหล่านั้นแบบขยวงดตทกลรง กงแก
 พระราชทานที่ หาดงบ้านเวชน้อยชายักษ์กนขยวงมาสู่กษัตราญ
 เบนหอกแห่งสับถ้ายสถตมาจนกบดินหลายตำบล และใน
 หมูบ้านมอญหลายตำบลนั้น กตจนเตได้ปลูกตงวัฒนธรรม
 ประจำชาติขยถวนทกน เบนคทวาทษทรษังกรวณต ปดอย
 ปลา เณณะบา เพดงวอง เพดงคณคร เครื่องบพาทข และพช

ถาวรอน ๆ ตามตทขประเพณี ซึ่งคงมีอยู่ในเดิมน้อยนัก แม้บาง
 อย่างจะได้แก้ไขเพิ่มเติมให้จืดจางการไปตามกระแสแห่งสัง
 แวดล้อม แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นหัวใจของวัฒนธรรม ซึ่งคง
 อยู่อย่างเห็นเด่นชัด ไม่มั่งงอนมาครอบคลุมให้สูญหายไปได้
 ทนจะกล่าวเฉพาะเรื่องมรดกของมอญตามที่ได้ให้ท
 เรืองไว้ เครื่องมรดกมอญที่มรดกสายตงกับของไทยอย่าง
 ที่สุดของไทยนับ ของมอญก็มี แต่รูปไม่เหมือนกัน ของ
 ไทยมีระฆาก มอญก็มี ไทยมีฆ้องวง มอญก็มี แต่รูปต่าง
 กัน ไทยมีตะโพน มอญก็มี ไทยมีกัณฑ์ขลุ่ย แต่มอญมีเปิง
 มางคอก ไทยมีฉิ่งฉาบโหม่ง มอญก็มี จึงเห็นได้ว่ามอญกับ
 ไทยนั้นช่างมีจิตใจในทางศิลปใกล้เคียงกันที่สุด และเมื่อ
 มรดกของไทยได้จืดจางการไปตามกาลเวลา มรดกของ
 มอญซึ่งอยู่ในเมืองไทย ก็เพิ่มเติมปรับปรุงขึ้น โดยอนุโลม
 ตามแบบของไทยตลอดมาทุกกระยะ

มรดกมอญที่มรดกในเมืองไทย เขาใจว่าเพียงมรดกใน
 ดมัยกรุงศรีอยุธยาเอง เพราะในสมัยลัทธิขงจื้อมอญก็ไม่ค่อย
 จะเกี่ยวข้องกับไทยเท่าใดนัก แม้พระโศกที่เข้ามาอยู่ในราช
 ดำเนินที่พ่อขุนรามคำแหง และออกไปเป็นพระเจ้าฟ้างุ้มมรดก

ได้เข้ามาเสด็จพวงศคนเคียว ไม่นานทางที่จะพวงศกับพาทย์เข้า
 มาด้วยได้ และในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยแรกत्मครอบครว
 มอญอพยพเข้ามาตั้งหลักฐานบ้านช่องในเมืองไทย ก็เห็น
 จะเป็นที่นิยมที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกวาดต้อนครอบครัว
 ครวมอญ อพยพระชากรม พระยาเกียรติ เบินทอหน้าควบคุม
 ให้อยู่ที่ตำบลบ้านท่งดงตลก ต่อมาก็มักตั้งเมืองที่ชงพาดูคน
 เขามองพวงศพระบรม โพธิ์สนมการสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ ทรง
 หมอบานอยู่ที่ข้างวัดมณเฑียร ใน ๒ ครั้งทรงตั้งถาวรระชาต
 ชาวมอญ อัจฉนาเขาเครื่องประกอบกรรณเรงบนแห่งใจเข้า
 มาได้บ้าง ถึงแมจะไม่ได้เข้ามาด้วยกับตน ก็อาจมาหาตั้ง
 ในเมืองไทยตั้งบ้านตามพนความไว้ของตน แต่อย่างไรก็ตาม
 เครื่องบพาทย์มอญในยุคนั้น แมจะมั่งคั่งมั่งเพียงเทียบกรรณเรง
 ฟ้าของบพาทย์ไทยเท่านั้น เพราะแม่แต่ของไทยเองก็ยังมี
 เพียงนั้น และสมัยต่อๆ มา มอญก็ได้พำครอบครัวอพยพมา
 อยู่ในเมืองไทยอีกหลายคราว แต่คราวใดจนแต่มีจำนวน
 มากๆ และการอพยพก็ออกจะเป็นระเบียบเรียบร้อย พอที่
 จะนำศิลปกรรมขนบประจำชาติเข้ามาได้ทั้งสิ้น เช่นในสมัย
 กรุงธนบุรี พระเจ้ามั่งระแห่งกรุงหงสาวดีเตรียมการที่จะเข้ามา

ตักรุงไทย ตั้งให้ประกันทวนเจ้าเมืองเมาะตะมะเถนทชาว
 รามัญ ยนมพระยาเจง พระยาอู่ ตตะเตียง ตตะเกบ คุมมา
 ในกองแพกจจา มาตงตั้งตั้งเดิมของออกหารดวงหน้าอุยทตามต
 ถ้ามตบ ทำดินแดง แต่ระหว่างนประกันทวนกลับทำการเร่งรัด
 ธิบเก็บเอาเงินทองของครอบครัวรามัญทอชู่ทางเมาะตะมะ
 พงกหัวหนารามัญทมาทำการตั้งตั้งเดิมของทางนทราบเวอง
 กเคอง จึงฆ่าแพกจจาและไพร่พลพม่าทควบคุม ยกกลับไป
 เมาะตะมะ และถึงกบยักชนไปตอมของวระอู จนนระแหรทวนก
 ยกพลตงมาปราบปราม ชาวรามัญทงทตายจงดอย และพา
 กนแยกย้ายเข้าพังกรุงไทยหลายทางด้วยกน ซึ่งมีพระยาเจง
 ตตะเตียง ตตะเกบ พระยาถตางเมืองเบนหัวหนา เข้าทางคาน
 พระเจคยตามองคบาง ทางคานเมืองตากบาง ตั้งเดจพระเจ้า
 กรุงธนบุรีทรงพระกรุณาให้เจ้าหลวงออกไ้รับครอบครัว
 รามัญทงทตายเข้ามาจนถึงพระนคร และไปคให้ตงบ้าน
 เวอนอยู่ในแควงเมืองนนทบาง เมืองสามโคกบาง แต่ให้
 หลวงบำเรอภักคตรงกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเบนเชอรามัญ เบน
 พระยารามัญวงศ์ (เรียกกันว่า จักรมอญ) ควบคุมกอง

มอญเหล่านี้ ครอบครองมอญชุดพระเจ้า ซึ่งได้ตั้งบ้านเรือน
 กนอยู่ณตำบลตองกวดแคว้น เมื่อดงสมัยรัชกาลที่ ๒ แห่งกรุง
 รัตนโกสินทร์ โปรดให้สมเด็จพระอนชวราช กรมพระราชวัง
 บวรสถานมงคล สร้างเพ็ญนครเขื่อนขันธ์ (พระประแดง)
 จนทอดตนเพชรจึงโปรดให้ย้ายครอบครัวมอญพวกพระยาเจง
 กมชายฉกรรจ์ ๓๐๐ คนแบ่งตั้งไปอยู่ณเมืองนครเขื่อนขันธ์
 กบขงโคตรตรงตั้งเมืองมาตมพระยาเจง ซึ่งเปนพระยาพระ
 ราม น้องเจ้าพระยามหาโยธา จนเปนพระยาปกครองเขื่อนขันธ์
 รามญราชชาติเดิณนับศักราชสงคราม ผู้รักษามะอวดย
 อดครั้งหนึ่งครอบครัวมอญอพยพเข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภาร
 ในสมัยรัชกาลที่ ๒ น กเมืองเจ้าเมืองเมาระตะมะเบียดเบียน
 ชาวรามญให้ได้รับความเดือดร้อน ตั้งมิ่งตั้งอดมาหังหน้าชาว
 รามญมหนงตั้งเข้ามากราบทูลพระเจ้ากรุงไทย แดงกพากัน
 แยกย้ายอพยพเข้ามาทางเมืองตากบาง ทางเมืองอุทัยธานีบาง
 แต่โดยมากมาทางด่านพระเจดีย์สามองค์ ครั้นโปรดให้กรม
 พระราชวังบวรสถานมงคล ตั้งเจ้าพระยาตากยาเชื้อเจ้าฟ้า
 มงกุฎ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษมนตรีและเจ้าพระยาอภัยภูธร

สมเด็จพระเอกอภัยเจ้าเมืองพิษณุโลก ได้ทรงนำเอาพระพุทธรูปทองคำ
 ไปประดิษฐานไว้ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามในกรุงเทพฯ และทรงนำเอา
 พระพุทธรูปทองคำไปประดิษฐานไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามใน
 เมืองธนบุรีบ้าง เมืองนครเขื่อนขันธ์บางลือบ้าง สมทบกับชาว
 รามัญพวกก่อน ชาวรามัญรุ่นหลังเรียกกันว่า "มอญ
 ใหม่" ส่วนชาวรามัญรุ่นพระยาเจ่งนั้นเรียกว่า "มอญ
 เก่า" ครั้นถึงรัชกาลสมเด็จพระเอกอภัยเจ้าเมืองพิษณุโลก ได้ทรง
 เสนอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ครั้นครั้นมอญอพยพมาอยู่เมืองไทยในสมัยกรุงธนบุรี
 และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้นยังไม่เป็นปัญหาที่ชาวสยามจะ
 นำมาพาทย์มอญเข้ามาใช้ประจำหมู่บ้านของตนไม่ได้ ยิ่งกว่า
 นั้นในสมัยกรุงธนบุรี คราวทำการฉลองพระแก้วมรกต ก็ยัง
 ปรากฏว่ามีพาทย์มอญบรรเลงในงานด้วย ดังใบบอกสมัย
 ตั้งคอนหนังสือว่า "ในระหว่างนั้น ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ ให้พินพาทย์ไทย พินพาทย์รามัญ และมโหรีไทย
 มโหรีแขก ฝรั่งเศส มโหรีจีน ญวน เขมร ผลัดเปลี่ยนกันตั้งมโหรี
 ๒ เดือน กับ ๑๒ วัน พระราชทานเบญจเศวตมาเล่นพนัน
 ห่มนราชารามโหรีไทย ชาย ๒ หญิง ๔ พระยาธิบดี

มโหรีแขก ๒ มโหรีฝรั่ง ๓ พระยาราชาเศรษฐีเมืองเชียงชุม
 มโหรีญวน ๓๕ พระยาราชาเศรษฐีเมืองมโหรีจีน ๖ พระยา
 รามัญวงศ์ มโหรีมอญ คนเพลงชาย ๒ หญิง & พิณพาทย์ ๘
 หลวงพิชชาต มโหรีเขมร ชาย & หญิง ๓ ห่มเสนาะภูวาท
 พิณพาทย์ไทย ๕ รามัญ ๕ ดาว ๓๒”

บัพทขมกฏกมขุโยในเมืองไทยประจำตำบลต่าง ๆ อัน
 เป็นลักษณะของชาวรามัญนั้น หลายอย่างที่ได้เพิ่มเติม
 ความหมายตามแบบของบัพทกไทย ในสมัยกรุงศรี
 อโยธยา กรุงธนบุรี และสมัยรัชกาลที่ ๓ - ๒ แห่งกรุง
 รัตนโกสินทร์ วงบัพทขมกฏกมขุโยเพียงเขียนได้กบวง
 บัพทขมกฏกมขุโยของไทยเท่านั้น คือ ๓. บัพทขม รูปร่างคล้าย
 บัพทขมใหญ่กว่า และมีตาโพงเป็นของเหลือ ๒. ระนาด
 เอก รูปเหมือนกับของไทย ๓. พึงวง ลักษณะของวงโคง
 ขม ๒ ข้าง ต่อกันและตั้งกบวงด้วยต่าง ๆ บัพทขม ประดับ
 กระดาษดงาม ทางด้านซ้าย (ของคนตี) มักเกาะเป็นรูป
 กษัตริย์ขนาด เรียบกษัตริย์หน้าพระ (ด้วยลักษณะของ พ้อง
 วงมอญนั้นแหละ พยายามให้ไม่รู้เรียกบัพทขมมอญว่านางหงส์

ตั้งข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องมัทยไทย & ตะโพม
มอญ รูปคล้ายตะโพมไทย แต่ใหญ่กว่า & เบื้องข้างคอก
มีหลายตุก (โดยมากมี ๗) เทียบเคียงสูงตาเรียงลำดับ
แถวกับคอก เบื้องตอมคอกผู้ต และมเครื่องประกอบจังหวัด
คช ฉิง ฉาย และโหม่งเหมือนของไทย แต่โหม่งนั้น ใน
ภายหลังฉายรามัญได้เพิ่มขนบน ๓ ตุก มีเคียงสูงตา ๓ เคียง
คล้ายของระเบ็งของไทย

ถึงสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ไทยได้เพิ่ม
ระนาดท้มกับฆ้องวงเล็ก ในวงมัทยไทยชน เรียกว่ามัทย
เครื่องคู่ ฉายรามัญก็เพิ่มบางเช่นเดียวกัน แต่ฆ้องวงเล็ก
ของมอญก็คงดำเนินรูปลักษณะเบบวง โคงชนตามแบบของ
มอญ

ต่อมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ มัทยไทยเพิ่มระนาดท้มเหล็ก
กับระนาดเอกเหล็กชนในวงเรียกว่ามัทยเครื่องใหญ่ ฉาย
มัทยมอญก็เพิ่มระนาดท้มเหล็กและระนาดเอกเหล็ก โดย
รูปเดียวกับของไทยชนบาง และได้ใช้บรรเลงกันอยู่จน
ปัจจุบันนี้

มีพาทย์มอญ ชาวรามัญเขาก็ใช้แบบเครื่องบรรเลง
ประจำชาติของเขาทุกโอกาสที่มีการบรรเลง ไม่ว่าจะแต่งงาน
ขหมานใหม่ หรืองานฤกษ์ใด ๆ ตลอดจนงานศพ การทรงเจ้า
เขาทำตามตทอประเพณีของเขา สิ่งที่จะจำแนกให้แตกต่างกัน
ไป ระหว่างงานมงคลหรืออวมงคลนั้น ก็อยู่ที่เพลง เพลงของ
มอญมีทใช้เฉพาะหลายอย่าง และแบบแผนแผน จนชาว
รามัญเกือบจะทุกคน เขาฟังเพลงของเขาออก เมื่อได้ยินเสียง
มีพาทย์บรรเลง ก็จรรู้ได้ทันทีว่าเวลานี้กำลังทำอะไร อยู่ใน
งานนั้น

ส่วนความยึดถือที่รู้สึกในจิตใจของชาวไทยในเวลานี้
เห็นว่าพาทย์มอญใช้สำหรับเฉพาะงานศพเท่านั้น จะใช้งาน
อื่นไม่ได้เลย และเราก็ก่อนกันถึงนิจจริง ๆ ใครมีงานศพจึง
จะใช้มีพาทย์มอญบรรเลง หากงานอื่นแล้วไม่ยอมใช้แบบ
อื่นชาติ แท้จริงมีพาทย์มอญก็แบบเครื่องบรรเลงชนิดหนึ่ง
ซึ่งใช้ประกอบได้ทุกโอกาส แม้งานมงคลใหญ่ ๆ ของไทยใน
สมัยโบราณก็เคยใช้มีพาทย์มอญบรรเลง เช่นงานฉลอง
พระแก้วมรกต ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนฯ ดังกล่าว

แล้วข้างต้น ที่ชาวไทยในสมัยหลัง ๆ ยึดถือกันแน่นแฟ้นว่า
 บพาทย์มอญดำหรับเฉพาะงานศพ ก็คงมาจากงานพระ
 ราชนิพนธ์ใหญ่ ได้ถึงแก่เกณฑ์บพาทย์ของเขกชนเขามาร่วม
 บรรเลงในสมัยหลัง ๆ นี้ ไม่งานอื่น น้อย่างเดียวกันแต่งาน
 พระบรมศพทอดอกพระเมรุกลางเมืองเท่านั้น งานพระราชนิ
 พันธ์ ๆ กับบพาทย์ประ โคม กับแบบพาทย์ไทย ซึ่งแบบพาทย์
 หดอง ที่เรียกตามพาทย์เวรเท่านั้นประ โคมร่วมกับกลองแขก
 และแตรสังข์ แม้ในงานพระเมรุบพาทย์หดองกับประ โคม
 ณ พระเมรุ กับบรรเลงแต่เฉพาะเวดาทรงธรรมเท่านั้น หากได้
 บรรเลงประ โคมยามหรือประ โคมเรื่อย ๆ ไปอย่างงานศพ
 สำมัญไม่ แม้เจดถวายเป็นพระเพลิงก็ไม่ประ โคม เพราะแบบ
 แพนมมาเช่นนั้น เพราะฉะนั้นในงานพระเมรุจึงทางมทาทไทย
 หรือผู้เป็นใหญ่ฝ่ายรามัญ จึงเกณฑ์บพาทย์ของรามัญให้มา
 ดึงประ โคม & ทิศ ของพระเมรุ และบรรเลงเป็นระยะ ๆ ไป
 เช่นเดียวกับมหรสพที่แสดงอยู่ภายนอก

เรื่องการเขาดำรง เป็นโรคอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อ
 เห็นว่างานพระบรมศพมพาทย์รามัญประ โคม พังกระทมดู

ครม.ใจดี ต่อมางานพระศัพเจ้านายบางพระองค์เจ้าภาพกษัตริย์
 หามิพาทย์มอญมาประโคนบาง ต่อจากพระศัพเจ้านายกษัตริย์
 ศัพขุนนาง ข้าราชการ แลวกองมาตงศัพของราชธูรธานี
 มีฐานะพอจะหามิพาทย์มอญมาบรรณได้ เพราะในสมัยก่อน
 มีพาทย์มอญอยู่แต่ในตำบลบ้านของมอญ และผู้บรรณ
 กษัตริย์มอญต่าง ๆ อันเรื่องของการทำศัพบุรพการแลดู มัก
 จะทำกันเสียอย่างท้อเสียเท่าไรเสียไร ถึงแม่พันทศพจะ
 ยอแบยกพายยามเขยงจนได้ ด้วยหวังเด็กรวมเกวตติของ
 ผู้ตาย ความนิยมมีพาทย์มอญในงานศัพจึงค่อย ๆ ทดจน
 ทุกที่ เมื่อประชาชนชาวไทยนิยมมีพาทย์มอญในงานศัพกัน
 มากจน เป็นหนทางที่จะเพิ่มอาชีพของผมวงมพาทย์ไทยโคต
 เจ้าของมพาทย์ไทยจึงสร้างเครื่องมพาทย์มอญ และให้ศัพม
 ไทยฝึกหัดวิชาเรียนเพลงมอญสืบมา จึงมพาทย์มอญจึงมา
 แพร่หลายอยู่ในเมืองไทยจนเกือบจะทั่วทุกจังหวัด และความ
 รุ่งเรืองในเรขมพาทย์มอญ ใช้ได้แต่เฉพาะงานศัพกตคณณอยู่
 ในจิตใจของชาวไทยจนทุกวันนี้.

ปัญหา

วงบรรเลงที่เรียกความไพเราะนั้น เขาใจว่าท่านผู้อ่านคง
 จะทราบได้แต่เฉพาะความหมายถึงเครื่องบรรเลงชนิดใด เพราะ
 ข้าพเจ้าเคยกล่าวไว้แต่ในตอนที่หนึ่ง ซึ่งกล่าวด้วยเรื่องมโหรี
 ไทยและมโหรีมอญ อันวงมโหรีไทยนั้นใช้แบบเครื่อง
 บรรเลงประจำชาติของประเทศภาคพม่าเช่น ดุหม่อมกว่า
 จะโดยคิดถ้อยแบบแผนของอินเดียด้วยกันทั้งนั้น แต่ความเห็น
 ในแง่ความงามของรูปลักษณะก็ด ก็นิยมแตกต่างกันไป
 ตามแต่นิสัยใจคอของเชื้อชาติ เพราะฉะนั้นวงมโหรี
 ของชาติต่าง ๆ จะได้มีกำเนิดแบบแผนมาจากอินเดียด้วยกัน
 ต่างกันมาแต่คิดแปลงให้รูปลักษณะและกระแต่เสียงแตกต่างกัน
 กันไป ตามความเห็นตเห็นงามของแต่ละชาติ เมื่อใดเห็น
 หรือได้ฟังแล้วก็ยอมรับได้ด้วยสัญญา ลักษณะอันผิดแปลก
 ต่างกันนั้น ถ้าเป็นวงมโหรีของชาติพม่าชาติหนึ่ง มอญบาง
 บางประเทศก็ถือความนิยมด้วย โดยที่ดัดแปลงกันแต่โดย
 จิตใจในการเห็นตเห็นงามเหมือนกัน ถิ่นแบบอย่างของอิต
 ประเทศหนึ่งไปใช้ โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงเช่นประเทศเขมร

และประเทศต่าง ได้นำแบบแผนวงมีพาทย์ของไทยไปใช้บน
เครื่องบรรเลงเพลงประจำชาติ ดังปรากฏอยู่ในทุกงาน
เบ็ดเตล็ด

ศิลปะทางหลายย่อมเกิดขึ้นจากจิตใจบังเกิดแบบนิมิตชน
ในอารมณของผืนร่าง เพราะฉะนั้น ศิลปะจึงเป็นเครื่อง
แสดงชีวิตและนิสัยใจคอของแต่ละชาติ ดังที่ท่านนักปราชญ์
บางท่านเคยกล่าวไว้ว่า "ถ้าจะเรียนนิสัยใจคอและท่วง
แบบของชนชาติใด จึงศึกษาศิลปะของชนชาตินั้น" เครื่อง
ดนตรีของชาติใด ก็เหมาะที่จะบรรเลงเพลงอันเป็นเพลงทมิ
ลของของชาตินั้นเท่านั้น เพราะแบบสังคีตที่วางขึ้นด้วย
อารมณ์อันเกิดนิมิตชนจากชนชาติผสมนิสัยใจคออย่างเดียว
กัน ทักถาดนมใช้ว่าเครื่องดนตรีของชาติหนึ่ง จะบรรเลง
เพลงของอีกชาติหนึ่งไม่ได้ ได้เหมือนกัน แต่ก็ได้เพียงเป็น
เพลงเท่านั้น ส่วนทักถาดตึงไปตึงชีวิตของเพลง ย่อมเป็นไป
ไม่ได้ถึงขนาด นอกจากเพลงของชาติผสมพหุทางเข
ชาติกันมาอย่างแท้จริง ดังที่ยกตัวอย่างไว้ข้างบนนั้น นม
แห่งจึงจะเป็นไปด้วยความสันนิษฐานได้

คือมีน้ำจะโตกต่างเรื่องบทบาทของชาติตามที่ได้ให้พอเรื่อง
 ใจเด็ด บทบาทของชาติกำหนดแบบแผนมาจากอินเดียเช่นเคย
 กกับบทบาทของชาติอื่น ๆ ในภาคอาเซีย เช่น เศรษฐกิจของ
 กมันดัยใจคือเห็นตื้นเขินไปอย่างหนึ่ง การกตาดรูปของ
 บทบาทจึงต่างไปอีกแบบหนึ่ง บทบาทของชาติสัมพันธ์ด้วยเครื่อง
 ผลิตกัน ๆ และแบบเครื่องที่ท้าวด้วยของที่ของมากถาวรตั้งท้าว
 ด้วยไม่แต่ชนหนึ่งมากมาย เมฆขณะบรรเลงจึงทำให้เกิด
 ด้านของกรรมกรรมกรรม ผิดกับบทบาทของชาติอื่นมาก
 แต่ก็เหมาะสมกับงานของเพลงชาติอย่างหนึ่ง ถึงที่แตกต่าง
 กับบทบาทของชาติอื่นเป็นอย่างมากกตาดัดบดียง (Scale)
 บทบาทของชาติต่าง ๆ ดัดดัดกันของไทยมีเสียงเรียงลำดับ
 ครบ ๘ เสียงทั้งนั้น แต่บทบาทของชาติอื่นเพียง ๕ เสียง โดยเรียง
 ดัดกัน ๓ เสียง แล้วข้ามไป ๓ เสียง จึงเรียงดัดกันออก ๒ เสียง
 ต่อจากนั้นข้ามไป ๓ เสียง และกลับตนวนไปซึ่งเรียกตาม
 ทฤษฎีของคอร์ดว่า Penta tonic ด้วยเหตุนี้ บทบาท
 ของชาติจึงไม่จำเป็นบรรเลงเพลงของชาติอื่นได้ทุกเพลง
 และแม้แต่เพลงของชาติเองถ้าเป็นเพลงทึมเสียงเกิน ๕ เสียง
 ก็ต้องบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีอย่างอื่น เช่น ซอ เปนคน

มีพาทย์ชวา แบ่งขนาดวงเล็กใหญ่ โดยจุดและเพิ่มเครื่องบรรเลงได้เช่นเดียวกับพาทย์ไทยและมีพาทย์มอญสำหรับวงเครื่องใหญ่พอจะกล่าวถึงลักษณะและจำนวนให้ทราบได้แบบต่างๆ ไว้บางกมดังนี้

๑. วนาค ทำด้วยไม้ วางเรียงอย่างระนาบของของไทยหรือ Xylophone ของฝรั่ง มี ๒ ราว

๒. ฆ้อง มีใหญ่ ๓ ราว เล็ก ๓ ราว ลักษณะเช่นเดียวกับของไทย แต่วางเรียงเป็น ๒ แถว บนราวตีพินาคณิต ไม่เรียงเป็นวงอย่างของไทยหรือมอญ

๓. วนาคทุมของ ลักษณาคทำด้วยทองเหลืองค้อนวางบาง รอยเชือก และมโหสถรับระหวางลูกหนึ่งๆ เรียงเป็นพวงราบ และมีทวยชวักงาฉ้างทุกๆ ลูกแบบเดียวกับ Xylophone มี ๒ หรือ ๓ ราว

๔. วนาคทอง ลักษณะทำด้วยทองเหลืองหนามาก วางเรียงบนราวมหดกนเดอนทุกดอก ราวหนึ่งมีจำนวนเพียง ๗-๘ ลูกเท่านั้น และมีขนาดลุดมหดกนพินาคตบ ๓ ราว

๕. ผอองเหมง ตกษณะเตยจกบผอองอน ๆ แต่เชอองถว
 มี ๓ ตก ๓ เตยง วางบนรวางเตก ๆ รวางทงม ๒ ตก ๑ ก
 รวางทงมตกเตยจ

๖. ผอองหัย เหมอนกบผอองหัยชองไทย แต่มี ๓ ตก
 ๓ เตยง แชนบนรวางใหญ่เรยงกนสำหรับตตามจทวง

๗. กตชง ชนทง ๒ ทนห่า มีต่ายโยยงเรยงเตยงทง ๆ
 ททวยทวยผาชก รูปตกษณะตถายกบกตชงเชอองไทยเร
 ไซยโยยงนรเวตงตง ๆ แต่ต่นกถว

บรตทาเครชงบพาทยทกชอยาง ไม่น่จ่นทเม้นไม เช่น
 รวงระนาค รวางผออง เทากตชง แถรวางหัย แถรตงก
 ตกตถาย ตงพนตแถรยตทชงจางมตระการตายงนก

ตามตกถวถวมาท กพอจะแถเห็นได้จ่าบรตทาตงตปต่าง ๆ
 ทเม้นจะไตแบบแถนมาจกทไตททงถตาม แต่ทจะให้เม้น
 ชองประจ่าชาตชนแท้จรงไต จ่าตชงตคแบ่ตงปรบปรนงให้
 เชากบชวตจตใจชงเชอองชาตทเหมนคเห็นงาม แถรเห็นว
 ไพเรระ ตงบพาทยชวชงคานนตามแบบแถนชงอนเคย แต่
 จ่าเม้นมาเม้นชงชวแถจ จะแถเห็นวแถกต่างกบบพาทย

ของอินเตียอย่างใกล้ชิด   อินเป็นนทศัณฑผู้ไม่ความเจริญ
 ควรใคร่ควรดู   โนเมอจะนำเอาแบบอย่างของชาติที่เห็นงาม
 อารยธรรมส่งมาใช้

    บพาทยชวาตั้งที่โคซแจงมาแฉวน   โดยเฉพาะใน
 เมืองไทยดูเหมือนว่าจะมีผู้รักนชมชยชยักหนอย   เพราะไม่
 เป็นดังที่แพร่หลาย   ทราบว่าในสมัยรัชกาล ๕ ก็เคยมีชาวชวา
 มาบพาทยชวาขนาดงยขมๆ เขามาบรณรง(ระกอบการ)แสดง
 ของเขาครวหนง   แต่ก็ไม่ค่อยจะมีผลพบเห็นหรือตั้งเกิดไว้สัก
 กคน   เพิ่งมาเมื่อพระเจ้าแผ่นดินของไทยกเมอในรัชสมัยพระบาท
 สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนเอง   เหตุที่บพาทยชวาจะมชน
 ในเมืองไทย กเนื่องด้วยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ พระบาทสมเด็จพระ
 ปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองชวา   ในการเสด็จคราว
 นั้นได้เสด็จเยี่ยมเยียนเจ้านายและผู้ศรของนครในชวาหลายเมือง
 และบรรดาเมืองที่เสด็จเยี่ยมกมก็จะจัดการแสดงมหรสพอัน
 เป็นของประจำชาติ เช่น ละคอน ระบาย โขน หุ่น และบพาทย
 มากมายทอดพระเนตร ให้เป็นที่ดำรารูญพระราชหฤทัยทุกเมือง
 และในทุกๆ เมืองที่เสด็จผ่านไ้   โดยมีการแสดงถวายทอด

พระเนตรนั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ มักจะทรงแต่ง
ความต้นพระราชหฤทัยในใบพาทย์ชวา โดยรับสั่งใต้ถามบ้าง
แต่งพระกรยาการททรงตั้งคบของพจนานุกรมหรืออย่างจริงจัง

เมื่อเสด็จถึงเมืองสุพรรณบุรี ประภท ในที่ ๓๐ ผู้ตั้งขึ้นแห่ง
เมืองสุพรรณบุรี ได้ใจศกการรับเสด็จชยงามโทพาร พร้อมทง
มีการแต่งตั้งถวายทศกพระเนตรตั้งเมืองอื่น ๆ อันผู้ตั้งขึ้นแห่ง
สุพรรณบุรีของคณ เป็นผู้ทรงเคารพนบถในพระมหากษัตริย์
ของเมืองไทยอย่างแน่นแฟ้น ดังปรากฏในคำกราบบังคมทูล
ในคราวรับเสด็จจนนคณหนึ่งว่า

“มีความยินยทททรงอดคำให้เสด็จพระราชดำเนินมายัง
ทพกน ทรงพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ได้เสด็จมา
๒ ครั้ง การทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามเสด็จพระราช
ดำเนินมายังทพกน เป็นพยานประจักษ์ว่าทรงมพระราช
สัมพันธ์ไมตรีอย่างคกบตระกูลประภท ใน แห่งสุพรรณบุรี”

เมื่อผู้ตั้งขึ้นแห่งสุพรรณบุรีได้เสเห็นการททรงตั้งพระราช
หฤทัยในเครื่องพาทย์ชวาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ
ดังนั้น พอเสด็จกตบถงกรุงเทพพระมหานครแล้วไม่ช้าผู้ตั้งขึ้น

แห่งตำรวจตากจัดตั้งเครื่องมืพาทยขวาเครื่องใหญ่क्रमเครื่อง
 อกมเครื่องซ้ายขวาอย่างละ ๒ ชุดมาทูลเกล้าฯ ถวาย จึงทรง
 พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
 สำหรับประชาชนได้ชมชุดหนึ่ง ไว้สำหรับใช้บรรเลง (เจดีย์
 ขยบทแผนกศรียางคไทย กองการตั้งคตกรรมคีตปาท) ชุดหนึ่ง
 เครื่องมืพาทยขวาและเครื่องซ้ายขวาที่ถวายมา นอกจากนี้
 แะระดัดถดถอยดัดตั้งและมืตของตามปกติแต่เดิม ยงมืออกษร
 P. B. X. คิตประจำอัยทุก ๆ ตั้ง ออกษร P. B. X. นยอมา
 จากคำวาประภูกวไนท ๓๐ (His Highness Pakoe Boewano X)
 ธินเบนพระนามของตั้งผู้นั้นแห่งเมืองตำรวจซ้ายขวา

เครื่องมืพาทยขวาชุดนี้ โดยบรรเลงถวายเม้นครั้งแรก ใน
 งานพระราชทานนาตั้งเจนาพาเนองไมวนชนมใหม่ เม้นวันที่
 เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓ ณ พระที่นั่งอมพตถาน โดยเจ้าราชการ
 ในกรมมืพาทยและ โชนทวงเม้นผู้บรรเลง ข้าพเจ้าก็ได้
 ร่วมอัยในวงบรรเลงครวงนทอัยหนึ่ง จึงเม้นอัยความพาทย
 ขวาในเม้องไทยยงมืแต่ทเม้นของทวง ตั้งนทเม้นของเอทชน
 ยงทามไม เม้นเม้นของทวง ถ่าน ๆ จึงจรมุโอกาสนำ

ออกแสดงครงทง เราจึงไม่ค่อยจะรู้จักกัน แม่เมื่อคราวที่
 การแสดงของรัฐต่าง ๆ ในภาคเหนืมตาย ณ โรงละคร
 คีตปากรเมืองานถของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๖ รัฐโทรนิ
 เคยนำมาบรรดงประกอบการแสดง "โยเก้" อยู่หลายวัน
 แต่กดูเหมือนจะไม่ค่อยมีใครตั้งเกศหรือสนใจ เพราะเป็น
 การแสดงที่แซมซาแต่อ่อนโยน มักจะไปสนใจการแสดง
 แบบใหม่ ซึ่งดำเนินตามแบบบาททเร้งรอนเต็มมาก ตัวพ
 ดุซาพเจ้าเองเมื่อดูการแสดงในคราวนั้น ซาพเจ้ารู้สึกวส
 ใจทงแบบนวนาตยาศรกรายอย่างชวา และแบบรุดเร้งเร
 ร์อนอย่างบาท แต่จำพอใจและพิเศระที่ไปคนละแ่ง ซึ่ง
 รวมแดงกตจนแต่นาคูนาพิงทุกอยาง.